

Протокол № __ від «__» _____ 2025 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з англійської мови

для 8 класу

на 2025-2026 навчальний рік

Розроблено на основі модельної навчальної програми «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.), яку рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795).

Зміст

1. Пояснювальна записка
 - 1.1. Мета базової загальної середньої освіти
 - 1.2. Завдання іноземних мов у реалізації мети базової загальної середньої освіти
 - 1.3. Функції іноземних мов у реалізації мети базової загальної середньої освіти
2. Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови»
3. Загальні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
 - 3.1. Комунікативна компетенція
 - 3.2. Очікувана соціолінгвістична відповідність
 - 3.3. Лінгвістична компетенція
4. Іноземні мови у 7 – 9 класах закладів загальної середньої освіти
 - 4.1. Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів на кінець 9-го класу (Комунікативна компетенція)
 - 4.2. Загальні характеристики ситуативного спілкування
 - 4.2.1. 8-ий клас
 - 4.3. Орієнтовний мовний інвентар – лексика (рівень B1)
 - 4.4. Орієнтовний мовний інвентар – граматика (рівень B1)
5. Список використаних джерел

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета базової загальної середньої освіти

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу. Реалізація мети базової середньої освіти ґрунтується на ціннісних орієнтирах, зазначених у Державному стандарті.

1.2. Завдання іноземних мов у реалізації мети базової загальної середньої освіти

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. Після закінчення адаптаційного циклу (5 – 6 класи) учні закладу загальної середньої освіти, які вивчають першу іноземну мову, досягають рівня А2, а після закінчення базового предметного навчання (7 – 9 класи) – рівня В1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти.

Завдання іноземних мов полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмово відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого опанування іноземної мови;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

1.3. Функції іноземних мов у реалізації мети базової загальної середньої освіти

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції. Ці функції не є окремими цілями уроку. Вони реалізуються комплексно через зміст галузі та навчально-пізнавальні процеси.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя;
- опанування знань про культуру, історію, реалії та традиції країни вивчуваної мови;
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;

- усвідомлення значень мовних явищ, іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність;

- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови;

- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;

- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;

- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;

- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;

- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;

- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Мета компетентісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 5-9 класів полягає у спрямуванні навчального процесу на формування в учнів здатності цілісно поєднувати здобуті знання, сформовані уміння й навички, набутий навчальний досвід, світоглядні цінності, ставлення та переконання з активною творчою самостійною науково-дослідницькою діяльністю у межах окреслених навчальною програмою орієнтирів у процесі добору та використання мовного та інформаційного матеріалу для продукування усних і письмових текстів та для ідентифікації чужомовних висловлень у процесі їх сприймання під час читання та слухання.

Методологічними засадами для організації компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у 5-9 класах слугують Рекомендації Європейського Парламенту та Європейської Ради Європейської довідкової рамки ключових компетентностей для навчання упродовж життя; «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання»; Закон України «Про освіту» (2017).

Навчальний процес будується на підґрунті комунікативного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та культурологічного підходів, які своєю сутністю зумовлюють дидактично і методично доцільне визначення цілей та змісту навчання іноземної мови як важливого засобу міжкультурного спілкування.

Компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти доцільно розглядати як здатність учнів відповідно до вікових особливостей і потенційних можливостей усвідомлено виконувати навчальні дії, що забезпечують оволодіння іншомовним спілкуванням в усній та письмовій формах у межах сфер, тем, ситуацій та з допомогою мовних засобів, окреслених чинною програмою. Відповідно, компетентна особистість учня кожного класу за результатами вивчення іноземної мови повинна бути здатною відповідно до навчальної програми демонструвати уміння ефективно користуватися іншомовною інформацією, окресленою її комунікативними потребами та презентованою соціальним оточенням, оцінювати її та добирати ту, яку потребує життєва діяльність, впливати на неї, адаптуючи її кількісні та якісні характеристики до власних іншомовних комунікативних намірів. Учень у межах змісту навчальної програми засобами іноземної мови повинен

уміти аргументовано висловлювати власні думки, ідентифікувати зміст прочитаних і почутих текстів, дотримуватися в різних соціальних середовищах адекватної комунікативної поведінки під час спілкування, прийнятої у країнах, мова яких вивчається, демонструвати свої ставлення до отриманої інформації з усних і письмових джерел.

Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов доцільно розглядати з кількох позицій: а) цілей шкільної іншомовної освіти, взагалі, та на певному етапі (класі) навчання, зокрема, б) особливостей добору та організації змісту навчання іноземної мови, в) особливостей добору та використання методів, форм і засобів навчання відповідно до його умов, г) особливостей організації навчального процесу, д) особливостей об'єктів, форм і видів контролю навчальних досягнень учнів. Прокоментуємо ці характеристики.

Цілі шкільної іншомовної освіти. Основними ознаками цієї позиції є особливості цілевизначення, його спрямованість на практичне оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування, а також на формування в учнів здатності розв'язувати власні освітні проблеми з використанням критичної рефлексії, що спрямовується на удосконалення іншомовних здібностей і мовленнєвого досвіду протягом життя відповідно до власних комунікативних потреб.

Особливості добору та організації змісту навчання іноземної мови. Ця позиція зумовлюється як цілями, так і тематикою навчання іншомовного спілкування. Вона має враховувати тенденції розвитку шкільної іншомовної освіти (на сьогодні: компетентнісний, комунікативний, діяльнісний, особистісно орієнтований, культурологічний підходи), метапредметні категорії, пов'язані з організаційними, інформаційно-пізнавальними, комунікативними, емоційно-ціннісними видами навчальної діяльності, спрямованими на засвоєння мовних аспектів спілкування і механізмів іншомовної комунікації в усному і писемному мовленні, на оволодіння особливостями комунікативної поведінки, прийнятої у країнах, мова яких вивчається, на дотримання соціокультурних норм використання стратегій, адекватних до ситуації спілкування, що забезпечують успішність комунікативної взаємодії.

Особливості добору та використання методів, форм, засобів навчання відповідно до його умов у процесі компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов. Ця позиція зумовлюється тенденціями розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти: а) комунікативним спрямуванням процесу навчання; б) діяльнісною технологією навчання; в) особистісно орієнтованою парадигмою процесу навчання, його відповідністю віковим особливостям учнів початкової школи; г) культурологічним спрямуванням навчальної діяльності. Визначені освітні технології мають сприяти успішному оволодінню учнями навчальними діями, зорієнтованими на отримання іншомовного досвіду спілкування в усній та письмовій формах, який неможливий без засвоєння мовних одиниць і механізмів оперування ними у практичній іншомовній діяльності. А це означає, що методи, форми, види навчальної роботи та засоби їх виконання повинні оптимально забезпечувати ефективність способів пред'явлення та активізації дібраних мовних і мовленнєвих одиниць і давати змогу здійснювати об'єктивний контроль/самоконтроль навчальних досягнень учнів.

Особливості організації навчального процесу. Передбачається, що навчання організовується за принципом паралельного і взаємопов'язаного оволодіння учнями видами мовленнєвої діяльності, а з допомогою засобів іноземної мови відбувається ознайомлення з соціокультурними, соціолінгвістичними, лінгвокраїнознавчими аспектами культури країни, мова якої вивчається. У зв'язку з цим весь процес навчання набуває форми діалогу культур (чужомовної та рідної), який здійснюється засобами іноземної мови. Такий підхід забезпечується спеціальними видами і формами іншомовної навчальної діяльності, серед яких визначальне місце належить комунікативним завданням, зокрема інтерактивним технологіям і навчально-мовленнєвим ситуаціям, які в освітній діяльності учнів мають набувати пріоритетних засобів навчання.

Особливості об'єктів, форм і видів контролю освітніх досягнень учнів. Ця позиція передбачає використовування нового підходу до оцінювання іншомовних навчальних досягнень учнів. Увага центрується на результатах навчання, зокрема рівнях сформованості мовних навичок і мовленнєвих умінь, а також на якості набутого загальнонавчального досвіду. При чому, пріоритетними вважаються види і форми контролю не стільки рівня сформованості мовних (фонетичних, лексичних, граматичних)

навичок учнів (хоч і вони є об'єктами перевірки), скільки якості іншомовних умінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: говорінні, аудіюванні, читанні, письмі. Водночас варто зазначити, що не залишається поза увагою загальнонавчальний досвід учнів, який дає їм змогу доцільно користуватися невербальними засобами спілкування, самостійно здійснювати діяльність для забезпечення власних потреб спілкування іноземною мовою, що ситуативно виникають. Ця позиція набуває важливого значення в умовах компетентісно орієнтованого навчання, коли увага учнів і вчителів має спрямовуватися на результати навчання як на об'єктивні показники дидактичної та методичної доцільності й ефективності моделювання освітнього процесу.

Формування ключових компетентностей засобами іноземної мови не є одноразовим видом діяльності. Це тривалий процес, який не закінчується вивченням певної теми спілкування або завершенням навчання у закладі загальної середньої освіти. Робота в цій сфері зумовлюється тематикою, визначеною навчальною програмою для кожного класу. Серед ключових компетентностей є такі, формування яких відбувається постійно, у різних обсягах і напрямках упродовж усього процесу навчання іноземної мови. А є компетентності, вибіркоче формування яких можливе лише у межах окремих тем спілкування. Окрім того, формування деяких ключових компетентностей може здійснюватись інтегровано у межах кількох тем на різних етапах навчання. А відтак, навчальна діяльність у певному класі, спрямована на формування деяких ключових компетентностей, може не відбуватись.

Компетентісно орієнтоване навчання іноземної мови доцільно розглядати не тільки як процес формування ключових компетентностей, але й також міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності як предметної з усіма її компонентами (мовною, мовленнєвою, соціокультурною, навчально-стратегічною). Відповідно, цей феномен варто трактувати в таких аспектах:

1) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність учнів – це сукупність набутих учнями знань, умінь, навичок, способів діяльності, ставлень, мотивів, необхідних для усвідомленого виконання комунікативних дій, спрямованих на оволодіння іншомовним спілкуванням у межах вимог навчальної програми для кожного класу;

2) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність – це інтегрована характеристика особистості школяра, яка передбачає формування в нього здатності до набуття досвіду іншомовного спілкування в усній та письмовій формах у межах програмових вимог і забезпечує засвоєння культурних цінностей народу, мова якого вивчається;

3) формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності – це діяльність, що здійснюється у формі діалогу культур, яку має організовувати вчитель і/або сприяти цьому зміст підручника у межах таких структурних компонентів: мотиваційного (ставлення учнів до навчання й усвідомлення соціальної потреби в оволодінні іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування, ціннісні орієнтації); когнітивного (знання, уміння, навички, досвід іншомовної комунікативної діяльності, що дає змогу адаптуватися до світового соціуму); діяльнісного (способи і форми виконання навчальних дій, спрямованих на усвідомлене оволодіння іноземною комунікативною діяльністю); контрольного-оцінного (самооцінювання і самоконтроль рівня власних навчальних досягнень); рефлексивного (самоаналіз, самооцінка, самокорекція процесу і результатів навчання та пошуку шляхів їх удосконалення).

Основними засобами навчання є підручники, рекомендовані/допущені МОН України до використання у шкільній практиці. Окрім них, за дидактичних потреб учитель може долучати до своєї роботи іншу навчальну літературу, електронні засоби та ілюстративні матеріали, які сприяють досягненню визначених цілей. Усі засоби доцільно застосовувати в комплексі, забезпечуючи взаємопов'язане і паралельне навчання усіх видів мовленнєвої діяльності. Для цього використовується відповідна система вправ і завдань, яка забезпечує збалансоване формування в учнів навичок і умінь в усному (аудіювання, говоріння) та писемному (читання, письмо) мовленні. При цьому, відповідно до комунікативного та діяльнісного підходів, значну увагу доцільно акцентувати на використанні інтерактивних видів мовленнєвої діяльності (навчально-мовленнєвих ситуацій, рольових ігор, проєктної роботи тощо), потенційні можливості яких дають змогу наблизити процес навчання іншомовного спілкування до реальних умов життєдіяльності в сучасному світовому просторі.

Тексти для читання та аудіювання мають бути побудовані на автентичному мовному матеріалі та містити актуальну тематичну інформацію, що слугує підґрунтям для організації іномовного спілкування в усному та писемному мовленні.

Об'єктами оцінювання навчальних досягнень учнів є уміння, визначені у межах кожної компетентності. Їх детальні характеристики окреслені дескрипторами. Для кожного класу представлено показники сформованості умінь відповідно до видів мовленнєвої діяльності, які слугують орієнтирами для роботи вчителя.

2. Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови»

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною мовою	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленнєвої діяльності; засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції, критично оцінювати їх. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; усвідомлення того, що, вивчаючи іноземну мову, ми збагачуємо рідну;
2	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> засобами іноземної мови популяризувати рідну мову, культуру й традиції народу, критично оцінювати їх. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> усвідомлення того, що, вивчаючи іноземну мову, ми збагачуємо рідну; <p>Здатність спілкуватися іноземними мовами реалізується через предметні компетентності.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект; логічно обґрунтовувати висловлену думку; використовувати математичні методи (графіки, схеми) для виконання комунікативних завдань. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.
4	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> описувати іноземною мовою природні явища, технології, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження; розуміння глобальності екологічних проблем і прагнення долучитися до їх розв'язання за допомогою іноземної мови
5	Інноваційність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> засобами іноземної мови продукувати нові ідеї щодо змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо, а також адекватно реагувати на зміни; ставити перед собою досяжні та ускладнені цілі у вивченні іноземної мови;

		<ul style="list-style-type: none"> • ініціювати теми для опрацювання та проблеми для розв'язування під час вивчення іноземних мов. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • самомотивація, стійкість та впевненість у досягненні успіхів у вивченні іноземних мов.
6	Екологічна компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвивати екологічне мислення під час опрацюванні тем, текстів, новин, комунікативних ситуацій, аудіо- та відеоматеріалів; • розробляти, презентувати та обґрунтовувати проекти, спрямовані на збереження довкілля; • пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови. <p>Ставлення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. сприймання природи як цілісної системи; 2. готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища; <ul style="list-style-type: none"> • відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки.
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів; • створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; • спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; • застосовувати ІКТ для пошуку, обробки, аналізу та підготовки інформації відповідно до поставлених завдань. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність дотримуватись авторських прав та мережевого етикету.
8	Навчання впродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати комунікативні потреби та цілі під час вивчення іноземної мови; • використовувати ефективні навчальні стратегії для вивчення мови відповідно до власного стилю навчання; • самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її; • організовувати свій час і навчальний простір; • оцінювати власні навчальні досягнення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сміливість у спілкуванні іноземною мовою; • подолання власних мовних бар'єрів; • відповідальність за результати навчально-пізнавальної діяльності; • наполегливість; • внутрішня мотивація та впевненість в успіху.
9	Громадянські та соціальні компетентності	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулювати власну позицію; • співпрацювати з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою; • розв'язувати конфлікти у комунікативних ситуаціях; • переконувати, аргументувати, досягати взаєморозуміння/компромісу у ситуаціях міжкультурного спілкування; • переконувати засобами іноземної мови у важливості дотримання прав людини; • критично оцінювати інформацію з різних іншомовних джерел. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення необхідності володіння іноземними мовами для підвищення добробуту.

10	Культурна компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження щодо творів мистецтва; • порівнювати та оцінювати мистецькі твори та культурні традиції різних народів. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення цінності культури для людини і суспільства;
11	Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої проблеми; • генерувати нові ідеї, переконувати в їх доцільності та об'єднувати однодумців задля втілення цих ідей у життя; • презентувати себе і створювати тексти (усно і письмово) іноземною мовою, які сприятимуть майбутній кар'єрі. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих проблем; • комунікабельність та ініціативність; • ставлення до викликів як до нових можливостей; • відкритість до інновацій; • креативність.

Ключові компетентності формуються відразу засобами всіх навчальних предметів і є метапредметними. Основою для їх формування є наскрізні вміння, а саме:

- 1) читання з розумінням ,
- 2) висловлення власної думки усно й письмово,
- 3) критичне та системне мислення,
- 4) логічне обґрунтування позиції,
- 5) творча діяльність, що передбачає креативне мислення,
- 6) ініціативність,
- 7) конструктивне керування емоціями,
- 8) оцінювання ризиків,
- 9) прийняття рішень,
- 10) розв'язування проблем,
- 11) співпраця та спілкування з іншими.

Розвиток наскрізних умінь не обмежується окремими завданнями або певними етапами уроку, натомість має наскрізний характер, тож очікується, що вчителі створюватимуть сприятливі умови, віддаючи перевагу особистісно-зорієнтованому навчанню та добираючи сучасні технології, методи, прийоми. Вивчення іноземної мови окрім розвитку комунікативних мовленнєвих умінь забезпечує послідовне та поступове набуття учнями наскрізних умінь.

1) **читання з розумінням** – реалізується через рецептивні види мовленнєвої діяльності; див. дескриптори мовленнєвих умінь у розділі 4.1. Конкретні результати навчально-пізнавальної діяльності (5-6 класи) та 5.1. Конкретні результати навчально-пізнавальної діяльності (7-9 класи), зокрема зорове сприймання;

2) **висловлювання власної думки в усній і письмовій формі** – реалізується через продуктивні види мовленнєвої діяльності; див. дескриптори мовленнєвих умінь у розділі 4.1. Конкретні результати навчально-пізнавальної діяльності (5-6 класи) та 5.1. Конкретні результати навчально-пізнавальної діяльності (7-9 класи), зокрема усне та писемне продукування;

3) **критичне і системне мислення** передбачає опанування учнями таких умінь:

Уміння	Дескриптори
Розуміє та аналізує зв'язки між ідеями.	Порівнює погляди й аргументи з різних джерел.
	Розпізнає головні та додаткові аргументи.
	Визначає основний зміст аргументу.
Оцінює ідеї, аргументи та варіанти.	Відрізняє факти від суб'єктивних думок.
	Розпізнає свідчення та їхню достовірність.

	Розпізнає припущення та умовиводи в аргументі.
	Аналізує та оцінює доказовість і вагомість аргументів у судженнях.
	Визначає проблеми у запропонованому плані, наприклад, організації шкільного заходу.
	Аналізує причини та наслідки проблеми.
	Вивчає можливі способи розв'язання певної проблеми та констатує, до якої міри вони є ефективними.
	Враховує різні погляди на одну і ту ж проблему задля пошуку способів її розв'язання.
	Оцінює сильні та слабкі сторони можливих розв'язань проблеми.

4) **логічне обґрунтування позиції** на додаток до умінь пункту 3 передбачає ще й такі:

Уміння	Дескриптор
Синтезує ідеї та інформацію.	Добирає основні ідеї з різних джерел для творення нових свідчень або аргументів.
	Висловлює послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків.
	Виявляє власне ставлення до подій, явищ і процесів.

5) **творча діяльність, що передбачає креативне мислення**, реалізується у таких уміннях, деякі з яких співзвучні з дескрипторами пунктів 3 та 4:

Уміння	Дескриптор
Створює новий контент із власних ідей або інших джерел.	Придумує власні активності на зразок «що, якщо», «якщо б» і залучає інших до участі.
	Пише або розповідає оригінальні історії з підказками (у разі потреби) або без них.
	Ілюструє новий плакат/веб-сторінку/інший продукт унікальними символами або переконливою мовою.
	Образно реагує (наприклад, у формі розповіді, вірша, малюнка) на сучасні або історичні події та ідеї.
	Повідомляє особисте ставлення до творів мистецтва, музики або літератури.
	Персоналізує чийось пісню, вірш або історію для відображення власних інтересів, емоцій або особистості.
Використовує новостворений контент для розв'язування проблем та прийняття рішень.	Використовує нові ідеї та зміст для виконання завдання або участі у діяльності.
	Робить діяльність оригінальною, змінюючи завдання або додаючи нові аспекти.

6) **ініціативність** реалізується через уміння, описані у попередніх і наступних пунктах;

7) **конструктивне керування емоціями** потребує таких умінь:

Уміння	Дескриптор
Розпізнає та розуміє емоції.	Описує широке коло різних емоцій.
	Обговорює причини різних емоцій.
	Визначає стратегії поведінки у складних ситуаціях.
	Розуміє те, як власні слабкі сторони характеру викликають певні емоції.
Керує власними емоціями.	Адекватно реагує на похвалу, невдачі та критику.
	Долає стрес, використовуючи відповідні стратегії.
	Управляє емоціями через переоцінку та зміну ситуації.
Відчуває емоційний стан інших людей і налагоджує стосунки.	Демонструє розуміння поглядів та почуттів інших людей.
	Висловлює протилежні думки з повагою.
	Конструктивно веде переговори у разі конфлікту.

8) **оцінювання ризиків** передбачає вміння розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на істотні чинники (див. також дескриптори пунктів 3 та 4);

9) **прийняття рішень** реалізується через уміння, описані в пунктах 3, 4 та 8;

10) **розв'язування проблем** охоплює такі вміння (див. також дескриптори пунктів 3, 4 та 8):

Уміння	Дескриптор
Конструктивно розв'язує проблеми.	Аналізує проблемні ситуації та визначає проблему.
	Висуває, практично перевіряє та обґрунтовує гіпотези.
	Здобуває потрібні дані з різних джерел, перевіряючи надійність джерела.
	Доступно презентує та переконливо аргументує рішення.

11) **співпраця та спілкування з іншими** потребує таких умінь:

Уміння	Дескриптор
Бере на себе особисту відповідальність за власний внесок у групове завдання.	Дотримується вказівок щодо завдання та попереджає інших про відхилення від них.
	Аргументує власні пропозиції та внесок у групове завдання.
	Несе відповідальність за виконання певного завдання у рамках масштабнішого проекту.
Дослуховується до думок інших та конструктивно реагує на їхню діяльність.	Слухає та з повагою різні погляди.
	Підтримує, адаптує або відмовляється від пропозицій та поглядів у відповідь на запити та доробки інших.
	Оцінює доробки інших з відповідною чутливістю.
Керує розподілом завдань у проекті.	Бере участь разом з іншими у плануванні, організації та проведенні активностей.
	Співпрацює з іншими над плануванням та здійсненям проектів.
	Забезпечує рівномірний розподіл роботи між членами групи.
	Сприяє участі кожного члена групи у спільних активностях.
	Пропонує допомогу іншим у виконанні завдання.
Працює у напрямі рішень, пов'язаних із завданням.	Усвідомлює, коли інші мають різні погляди та ідеї щодо розв'язання проблеми або виконання завдання.
	Уміє узагальнювати рішення, що включають інші погляди та ідеї.
Використовує мовні засоби та стиль відповідно до контексту.	Використовує доречні форми звертання, вітання та прощання.
	Представляє ідеї чітко та переконливо.
	Використовує мову, щоб справити враження, наприклад, перебільшення.
	Розрізняє, який стиль мовлення більше підходить для спілкування з друзями, а який з незнайомими людьми.
Керує спілкуванням.	Розуміє, які теми є доречними для спілкування у певному контексті.
	Використовує належні мовні засоби для того, щоб узгодити зміст спілкування, а саме: продемонструвати розуміння, сповістити про нерозуміння, попросити повторити, попросити роз'яснення, контролювати швидкість та обсяг мовлення співрозмовника, перевірити власне розуміння, перевірити розуміння співрозмовником.
	Використовує прості прийоми початку, підтримки та завершення розмови.
	Для подолання мовних прогалин використовує відповідні стратегії, як-от: попередження про прогалину, звернення до співрозмовника по допомогу, використання невербальних засобів, використання неповних синонімів, вгадування.
	Перефразує.
	Спонукає співрозмовників до спілкування.
	Використовує відповідні стратегії розвитку розмови, наприклад, проявляє зацікавленість, дає розгорнуті відповіді, ставить подальші запитання.

Бере участь у спілкуванні з належною впевненістю та чіткістю.	Розмовляє доволі вільно.
	Пише у належному темпі.
	Впевнено починає та підтримує розмову.
	Ефективно розмовляє з незнайомими людьми.
	Використовує міміку та контакт очима належним чином.
	Чітко описує щось або розповідає з виправданою послідовністю ідей або фактів.
	Використовує низку сполучних засобів для зв'язку висловлень/ речень у чіткій, цілісний дискурс.

3. Загальні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів

3.1. Комунікативна компетенція

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння	Рівні та дескриптори володіння іноземною мовою відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання
		7 – 9 класи
		B1
Рецептивні	Сприймання на слух	Розуміє основний зміст чіткого нормативного мовлення, зокрема короткі розповіді на знайомі теми, що регулярно зустрічаються у школі, на дозвіллі тощо.
	Зорове сприймання	Читає із задовільним рівнем розуміння прості тексти, в яких викладено факти, що стосуються його/її сфери інтересів.
Інтеракційні	Усна взаємодія	Використовує широкий діапазон простих мовленнєвих засобів у більшості ситуацій, які виникають під час подорожі чи перебування у країні виучуваної мови. Без підготовки вступає у розмову на теми, що стосуються особистих інтересів, або теми, пов'язані з повсякденним життям (напр., сім'я, хобі, навчання, подорож, останні новини)
	Писемна взаємодія	Пише особисті листи й записки з запитом або наданням простої актуальної інформації, пояснюючи те, що вважає важливим.
	Онлайн взаємодія	Здійснює онлайн обмін інформацією, який потребує простих пояснень на знайомі теми за умови доступу до онлайн інструментів. Розміщує в мережі Інтернет дописи про події, почуття, власний досвід. Коментує дописи інших кореспондентів.
Продуктивні	Усне продукування	Досить вільно описує один із багатьох предметів, які належать до кола його/її інтересів, упорядковуючи свій опис у лінійну послідовність.
	Писемне продукування	Пише прості зв'язні тексти на різноманітні знайомі теми у межах своєї сфери інтересів, зв'язуючи низку окремих коротких елементів у лінійну послідовність.

3.2. Очікувана соціолінгвістична відповідність

7-9 класи
B1
Виконує та реагує на широкий спектр мовленнєвих функцій, використовуючи поширені засоби їх вираження в нейтральному реєстрі.
Усвідомлює основні правила ввічливості та діє у відповідності до них.
Усвідомлює і звертає увагу на найважливіші відмінності між звичаями, звичками, правилами поведіння, цінностями та ідеалами, характерними для власної спільноти та країни виучуваної мови.

3.3. Лінгвістична компетенція

	7-9 класи
	B1
Загальний	Володіє достатнім лінгвістичним діапазоном з достатнім лексичним запасом для висловлювання на такі теми, як сім'я, хобі та інтереси, подорож, останні новини. Обмеженість лексики може спричинити вагання, нерішучість, повторення, а іноді й труднощі у формулюваннях.
Лексичний	Має достатній словниковий запас для висловлювання з деякою нерішучістю на більшість повсякденних тем: сім'я, хобі та інтереси, навчання, подорож, останні новини.
Граматичний	Вживає досить правильно поширені структури в передбачуваних ситуаціях.
Фонологічний	Вимова в цілому зрозуміла, інтонація та наголос апроксимовані як на рівні речення, так і на рівні слова.

4. Іноземні мови у 7 – 9 класах закладів загальної середньої освіти

4.1. Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів на кінець 9-го класу (Комунікативна компетентність)

Навчальна програма є рамковою, а отже, проміжні результати за класами визначають вчителі, орієнтуючись на кінцевий результат.

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння		Рівень та дескриптори володіння іноземною мовою на кінець 9-го класу відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання
			B1
Рецептивні	Сприймання на слух	В цілому	Розуміє основний зміст чіткого нормативного мовлення, зокрема короткі розповіді на знайомі теми, які є типовими для шкільного життя та дозвілля.
		Розуміння розмови між іншими людьми	Стежить за основним змістом розгорнутої дискусії, якщо мовлення чітке й нормативне.
			Розуміє основний зміст простих коротких висловлень на знайомі теми, якщо мовлення чітке й нормативне.

Рецептивні	Зорове сприймання	Слухання наживо	Розуміє просту презентацію або демонстрацію на знайомі теми, якщо її підкріплено засобами візуальної наочності (напр., слайди, роздаткові матеріали), розуміючи пояснення до них.	
			Розуміє основний зміст простого висловлення однієї людини (напр., гіда на екскурсії), якщо мовлення чітке й відносно повільне.	
		Слухання оголошень та інструкцій	Розуміє просту технічну інформацію, зокрема інструкції до побутових приладів.	
			Виконує детальні інструкції. Розуміє оголошення в аеропортах, на вокзалах, у літаках, автобусах і потягах, якщо мовлення чітке й нормативне, а сторонній шум мінімальний.	
		Слухання радіо та аудіозаписів	Розуміє основний зміст випусків радіоновин і нескладний матеріал на знайомі теми, записаний на аудіоносій, якщо мовлення відносно чітке й повільне.	
			Розуміє основний зміст і окремі деталі оповідань або розповідей (напр., розповідь про канікули), якщо мовлення чітке й повільне.	
		Аудіо-візуальне сприймання (телепрограми, фільми, відеозаписи)	Розуміє зміст фільмів, якщо з відеоряду та вчинків героїв можна отримати уявлення про сюжет, а мовлення чітке й просте.	
			Розуміє основний зміст телепрограм на знайомі теми, якщо мовлення відносно повільне й чітке.	
		В цілому	Читає із достатнім рівнем розуміння прості тексти, в яких викладено факти, що стосуються його/її сфери інтересів.	
			Читання кореспонденції	Розуміє опис подій, почуттів та побажань в особистих листах, листівках досить добре для того, щоб регулярно спілкуватися з другом.
				Розуміє прості особисті листи, листівки, зокрема електронні, та дописи в мережі Інтернет, у яких досить детально розповідається про події та особистий досвід.
				Розуміє зміст стандартної офіційної кореспонденції та онлайн дописів зі сфери власних інтересів.
Читання для орієнтування	Знаходить і розуміє релевантну інформацію в матеріалі, пов'язаному з повсякденним життям, такому як листи, брошури, короткі офіційні документи.			
	Добирає важливу інформацію на упаковках про приготування їжі та вживання лікарських засобів.			
	Визначає, чи стаття, доповідь, огляд відповідають визначеній темі.			
	Розуміє важливу інформацію у простих, чітко структурованих рекламних оголошеннях у газетах та журналах, якщо в них не забагато аббревіатур.			
Читання для отримання інформації та аргументування	Виокремлює основний зміст простих статей на знайомі теми.			
	Розуміє більшість фактичної інформації на знайомі теми, з якою він/вона ймовірно стикається, якщо має достатньо часу для повторного читання.			

Інтеракційні	Усна взаємодія		Розуміє основний зміст стислих описів на інформаційних дошках (напр., у музейних експозиціях та на виставках)
		Читання інструкцій	Розуміє чіткі, прості інструкції до приладів.
			Розуміє прості інструкції на упаковках, напр., інструкції щодо приготування їжі.
			Розуміє більшість коротких інструкцій з техніки безпеки (напр., інструкції у громадському транспорті або з використання електроприладів).
		Читання для задоволення	Розуміє докладний опис місць, подій, почуттів і планів у оповіданнях, путівниках і журнальних статтях, якщо мовні засоби часто вживані у повсякденному спілкуванні.
			Розуміє те, що викладено у щоденнику мандрівника, який здебільшого описує події, що відбуваються під час подорожі, власний досвід і відкриття.
	Розуміє фабулу оповідань, простих новел з чіткою сюжетною лінією, регулярно користуючись словником, якщо мовні засоби належать до сфери повсякденного спілкування.		
	Усна взаємодія	В цілому	Використовує широкий діапазон простих мовленнєвих засобів у більшості ситуацій, які виникають під час подорожі чи перебування у країні виучуваної мови. Без підготовки вступає у розмову на теми, що стосуються особистих інтересів, або теми, пов'язані з повсякденним життям (напр., сім'я, хобі, навчання, подорож, останні новини).
		Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	Розуміє чітко артикульоване мовлення під час звертання до нього/неї у простих повсякденних ситуаціях, хоча іноді змушений просити повторити певні слова та фрази.
			Вступає без підготовки в розмови на знайомі теми.
			Підтримує розмову або дискусію, окремі висловлення в яких іноді незрозумілі.
			Може сам висловити здивування, щастя, сум, цікавість та байдужість та реагує на такі почуття, висловлені співрозмовником.
Висловлює власні погляди й думки та запитує про погляди й думки співрозмовника, обговорюючи теми, що входять до сфери особистих інтересів.			
Доносить до співрозмовника свої думки й реакції щодо розв'язання певних проблем або практичних питань, напр., куди піти, що робити, як організувати захід (прогулянку, похід і таке інше).			
Ввічливо висловлює власні переконання, думки, згоду й незгоду.			
Цілеспрямована співпраця		Розуміє основний зміст сказаного; коли необхідно, може повторити частину сказаного співрозмовником щоб пересвідчитися у взаєморозумінні.	
		Висловлює свої думки щодо можливого вирішення питання, наводячи короткі аргументи та пояснення.	
	Може попросити інших висловитися щодо подальших дій.		
Отримання товарів та послуг	Орієнтується в більшості ситуацій, які можуть виникнути під час подорожі, а саме резервування готелю, заповнення анкети, замовлення страв і таке інше. Спілкується з		

Інтеракційні	Писемна взаємодія		відповідними службовцями. Орієнтується в типових ситуаціях, або у таких, що незначною мірою виходять за межі стандартних, у магазинах, на пошті, у банках. Просить пояснити різницю між двома або кількома аналогічними товарами у магазині, щоб вибрати один із них, у разі необхідності ставить уточнюючі питання.
		Обмін інформацією	Знаходить і передає просту фактичну інформацію. Запитує, як дістатися певного місця, та розуміє детальні пояснення. Дає пораду щодо простих питань зі сфери своєї компетентності.
		В цілому	Пише особисті листи й записки з запитом або наданням простої актуальної інформації, пояснюючи те, що вважає важливим.
		Листування	Пише особисті листи, досить детально описує власний досвід, почуття та події. Пише прості листи та електронні повідомлення фактологічного характеру, наприклад, запитує інформацію, надає чи просить про підтвердження. Пише прості заявки з обмеженою кількістю уточнюючих деталей.
		Записки, повідомлення	Пише записки, що передають нагальну інформацію друзям, працівникам сфери обслуговування, вчителям та іншим особам, з якими стикається в повсякденному житті, у доступній формі пояснюючи те, що вважає важливим. Записує телефонні повідомлення, що складаються з кількох пунктів, якщо співрозмовник диктує їх чітко, з розумінням ставлячись до його/її рівня володіння мовою.
	Онлайн взаємодія	В цілому	Здійснює онлайн обмін інформацією, який потребує простих пояснень на знайомі теми за умови доступу до онлайн інструментів. Розміщує в мережі Інтернет дописи про події, досвід. Коментує дописи інших кореспондентів.
		Онлайн спілкування та дискусія	Ініціює, підтримує та завершує прості онлайн дискусії на знайомі теми, хоча подекуди робить паузи під час спілкування в режимі реального часу. Розміщує прості дописи на знайомі теми під час онлайн-дискусій, які стосуються сфери особистих інтересів, за можливості завчасно підготувати текст і використати онлайн інструменти (напр., словники) для заповнення прогалин у знанні мови та перевірки правильності написаного.
			Розміщує дописи в мережі Інтернет про особистий досвід, почуття й події та детально відповідає на коментарі, хоча іноді відчуває труднощі у формулюванні висловлень.
		Цілеспрямована онлайн співпраця	Співпрацює онлайн та здійснює обмін, який вимагає простого роз'яснення важливих деталей, зокрема реєструється на навчальний курс, екскурсію, захід, подає заявку на членство. Взаємодіє онлайн з партнером або невеликою групою, яка працює над проектом, за наявності засобів візуалізації (зображення, статистичні дані, графіки), які ілюструють пов'язані з завданням поняття.

			Виконує інструкції і ставить запитання або просить роз'яснення, щоб виконати спільне завдання онлайн.
Продуктивні	Усне продукування	В цілому	Досить вільно описує один із багатьох предметів, що належать до кола його/її інтересів, упорядковуючи свій опис у лінійну послідовність.
		Тривалий монолог: опис власного досвіду	Описує, використовуючи прості мовні засоби, різноманітні знайомі предмети, що входять до сфери особистих інтересів.
			Досить вільно продукує у формі лінійної послідовності прості розповіді, історії або описи.
			Детально розповідає про власний досвід, описує почуття та реакцію.
			Детально передає зміст книги або фільму і повідомляє про свої ставлення та почуття.
		Описує події (реальні чи уявні), мрії, сподівання, амбіції.	
		Тривалий монолог: надання інформації	Подає просту фактологічну інформацію на знайомі теми, напр., визначає характер проблеми або розповідає, як дістатися певного місця, якщо може заздалегідь підготуватися.
		Тривалий монолог: обґрунтування власної думки	Висловлює власну думку щодо питань, пов'язаних із повсякденним життям, використовуючи прості вирази.
			Стисло аргументує та пояснює власні думки, плани, дії.
			Схвалює чи не схвалює дії іншої особи та аргументує свою думку.
Виступ перед аудиторією	Робить достатньо чітку, коротку, підготовлену презентацію на знайому тему зі сфери своїх інтересів, досить чітко пояснює основні моменти.		
	Відповідає на уточнюючі питання, але може попросити повторити, якщо темп мовлення був швидким.		
Писемне продукування	В цілому	Пише прості зв'язні тексти на різноманітні знайомі теми у межах своєї сфери інтересів, поєднуючи низку окремих коротких елементів у лінійну послідовність.	
	Творче письмо	Пише прості, детальні повідомлення на низку знайомих тем, що входять до сфери особистих інтересів.	
		Розповідає про свій досвід, описує почуття і реакції у формі простого зв'язного тексту.	
		Описує подію, недавню подорож (реальну чи уявну).	
	Доповіді	Пише дуже короткі доповіді у стандартному спрощеному форматі, повідомляє поточну фактичну інформацію й аргументує свої дії.	
		Презентує тему у вигляді короткої доповіді чи плакату, використовуючи фотографії та короткі текстові блоки.	
		Пише короткий, простий опис знайомого прилада чи продукту.	

4.2. Загальні характеристики ситуативного спілкування

Навчальну програму розроблено відповідно до НМК Focus 2 Second Edition від Pearson

НМК з аудіосупроводом, призначений для вивчення англійської мови в 8-му класі..

НМК має ґрунтовну комунікативну й діяльнісну спрямованість та розвиває основні наскрізні уміння і компетентності через залучення учнів до всіх видів мовленнєвої діяльності та відповідає віковим особливостям та інтересам учнів середньої школи. Автори підручника приділили особливу увагу формуванню в учнів умінь впевнено спілкуватися в реальних життєвих ситуаціях та правильно виражати свої думки. Досягнути цього вдається з допомогою різних діалогів та текстів, що наповнені тими словами та виразами англійської мови, яку часто використовують носії мови.

Навчальна програма розрахована на 3,5 години на тиждень

Навчальна програма є рамковою, а отже, не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано.

4.2.1. 8-ий клас

Мовленнєві функції / види діяльності	Тематика ситуативного спілкування	Підтема
<ul style="list-style-type: none">описувати, розповідати, характеризуватизапитувати та надавати інформаціюрозпитувати з метою роз'яснення та уточнення інформаціїпорівнюватипропонувати, приймати, відхиляти пропозиціювисловлювати власні враження, почуття та емоціїаргументувати власний вибір, точку зорупросити про допомогунадавати оцінку подіям, ситуаціям, вчинкам, діямоцінювати стан речей, події, фактиобмінюватись думками	Я і мої друзі	Друзі по листуванню. Кореспонденція
	Стиль життя	Здоровий спосіб життя. Активний відпочинок. Повсякденні дії. Види дозвілля.
	Засоби масової інформації	Інтернет. Преса. Періодичні видання.
	Музика	Музичні жанри, інструменти. Музиканти, композитори, виконавці.
	Література	Вибір книг для читання. Улюблений письменник, поет, книга, літературний герой.
	Шкільне життя	Школи в Україні та за кордоном. Типи шкіл, приміщення, назви навчальних кімнат та шкільного обладнання. Правила поведінки.
	Україна	Географічне положення. Клімат. Населення. Національності.
	Країна виучуваної мови	Географічне положення. Клімат. Населення. Національності.

4.3. Орієнтовний мовний інвентар – лексика (рівень B1)

Лексичний матеріал добирається відповідно до зовнішнього контексту, тематики ситуативного спілкування, зокрема підтеми, рівня володіння мовою, що досягається, та в обсязі, достатньому для реалізації комунікативних намірів учнів.

4.4. Орієнтовний мовний інвентар – граматики (рівень B1)

Мовний інвентар (граматика) є орієнтовним і добирається відповідно до контексту (комунікативної ситуації), потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі граматичні теми.

4.4.1. Англійська мова

Категорія	Структура
Adjectives	Combining adjectives
	Compound adjectives
	Comparatives: with ‘(so) much’, ‘a (little) bit’, ‘and’, ‘even’
	Superlatives: complex noun phrases, ‘one of the’, ‘the best’ with noun and ‘to’-infinitive, with determiners
	Modifying: adjective phrase with noun, ‘enough’, ‘quite a’, ‘too’ + ‘to’-infinitive
Adverbs	Modifiers: time, place, degree, manner, linking, focus, organising, certainty, stance
Clause	Comparatives: than, as ... as, rather than, the best (that), the same ... as, so ... that, as if, as though, like, similar to
	Coordinated: multiple main clauses with conjunctions (narrative), either ... or,
	Imperatives: ‘do’ for emphasis, invitation, ‘let me’ for focus and introduction
	Relative: defining; non-defining; with ‘whose...’, ‘where...’, ‘why...’, ‘when...’
	Subordinated: reason, purpose, result, contrast
	Conditional: ‘if’ + Present simple to introduce a possible future condition; ‘if’ + Present continuous or ‘going to’ to introduce a possible plan; ‘unless’ + Present simple for exceptions; main clause with ‘could’ + ‘if’ + past simple for an imagined situation (suggesting); main clause with ‘would have’ + ‘if’ + past perfect simple for imagined situations in the past (often with regret)
Conjunctions	Coordinating: to combine clauses, either ... or, both ... and
	Simple subordinating
Determines	Articles: another, the other, no article
	Quantity: with plural nouns, with uncountable nouns, much and many (interrogative)
Future	Future continuous: affirmative and negative
	Future from a point in the past: be going to, would
	Will and shall: fixed plans, predictions, immediate plans
	Be going to: intentions, plans in the past, predictions
	Present continuous: future arrangements,
	Present simple with ‘as soon as’
Modality	Can: general truths and tendencies
	Could: ability, permission, possibility, suggestions
	May: permission
	Might: suggestions, possibility in the past, reported speech
	Must: deductions and conclusions, invitations, obligation and necessity, suggestions
	Ought: advice
	Shall: plans and intentions, seeking advice
	Should: ideal or desired situations, likelihood, regret
	Used to: no longer true
	Will: fixed plans, predictions
	Would: imagined situations in the past, indirectness, polite requests
Nouns	Common, collective, uncountable
	Complex noun phrases
Passives	Passive forms: Infinitive, Past simple, Present continuous, Present simple
Past	Past continuous: negative, questions, with adverbs in mid position, reason, repeated events
	Past perfect continuous: affirmative, background events, continuing events in the past
	Past perfect simple: affirmative, negative, after ‘if’ clauses, with adverbs, time up to then
	Past simple: affirmative, negative, questions, habitual states or actions, imagined situations after ‘if’, ordering of past events, regret

	Present perfect continuous: affirmative, questions, repeated continuing events, single continuing events
	Present perfect simple: affirmative, negative, questions, duration with 'since', with 'already' to emphasise that something is done, with adverbs in mid position, recent past, unfinished state or period of time
Prepositions	Simple, complex
Present	Present continuous: temporary repeated actions, events in progress, temporary situations
	Present simple: questions – 'yes/no', 'wh-', tag; mental processes; with reporting and speech act verbs
Pronouns	Possessive, reflexive, demonstrative, indefinite, reciprocal, quantity
Verbs	Phrasal, patterns with verb + 'to-' infinitive or '-ing' form
Discourse markers in writing	Sequencing, organising, contrasting, adding
	Marking new knowledge (informal context)
	Adverbs to indicate attitude and viewpoint
Reported speech	Reported statements
	Reported 'yes/no' and 'wh-' questions
	Reported thought with 'wonder'
	Reported requests and commands

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 р.,
3. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
4. Концепція Нової української школи // [Електронний ресурс]. URL: https://kremvo.ucoz.ua/NYIII/konceptsiya_nush.ppt.pdf
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 02 серпня 2024 р. № 1093 Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання // [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>
6. Наскрізнi змістовні/інтегровані лінії. Інститут модернізації змісту освіти.
7. Модельна навчальна програма «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.), яку рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795).
8. Англійська мова: НМК Focus 2 Second Edition від Pearson

